

Poissa

Tiina Kuoppa
Tapio Matinmikko
Sasa Haavisto

erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö
tietohallintojohtaja, Oulun kaupunki
tietohallintopäällikkö, Poliisihallitus

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Jarkko Levasma avasi kokouksen klo 9.00.

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen asialista.

Päätös: Kokouksen asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Hallituksen esityksen pykäläluonnosten läpikäynti (Liitteet 2a-c)

Emilia Laitala esitteli hallituksen esityksen pykäläluonnoksia liitteiden 2a-c mukaisesti.

Hallituksen esitystä on valmisteltu lainsäädäntöryhmässä syksyn aikana. Tavoitteena saada esitys käännettäväksi kokonaisuudessaan joulukuun mennessä. Lausuntokierros on tarkoitus aloittaa helmikuun alussa. Hallituksen esitys etenee eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2025. Asiointilain ja tukipalvelulain muutosten lisäksi esitykseen tulee useita liitelakeja oikeusministeriön alatyöryhmän osalta.

Tukipalvelulain muutokset liittyen Digi- ja väestötietoviraston toimintaan ja muihin organisaatioihin

Tukipalvelulakiin lisättäisiin uusi 2 a luku, jossa säädettäisiin tarkemmin viestinvälityspalvelun tuottamisesta ja tilin luomisesta luonnollisille henkilöille. Uudessa luvussa tarkennettaisiin viestinvälityspalvelun käyttövelvoitetta siten, että viranomaisen olisi ensisijaisesti käytettävä viestinvälityspalvelua sähköisessä tiedoksiantomenettelyssä (8 a §).

Digi- ja väestötietovirastolle säädettäisiin velvoite lähettää asiointilain mukainen ilmoitus henkilölle saapuneesta viestistä, jos henkilö on ilmoittanut sähköisen osoitteen (8 b §). Tuotaisiin pykälätasolle TKJ-palvelun toiminta eli postitusmahdollisuus käyttäjäorganisaatiolle (8 c §). Voimassa oleviin pykäliin tehtäisiin lisäksi säädösteknisiä muutoksia erityisesti liittyen rekisterinpitösäännöksiin, henkilötietojen käsittelyyn ja muutoksenhakuun (3 §, 11

§, 13 § ja 24 §). Lisäksi viestinvälityspalvelun käyttövelvoitetta ja siitä poikkeamista koskevia pykälä selkeytettäisiin, millä ei kuitenkaan olisi vaikutuksia nykytilaan (5 § ja 7 §).

Tukipalvelulain muutokset liittyen luonnollisiin henkilöihin

Digi- ja väestötietovirasto loisi Suomi.fi-viestit-tilin täysi-ikäiselle henkilölle, joka tunnistautuisi Suomi.fi-tunnistuksen avulla julkisen hallinnon organisaation asiointipalveluun. Henkilölle tulisi tällöin Suomi.fi-viestit käyttöön. Yli 15-v täyttäneelle luotaisiin tili hänen suostumuksellaan ja alle 15-v tarvittaisiin huoltajan suostumus. Tilin luomisen yhteydessä henkilölle tarjottaisiin mahdollisuus antaa sähköpostiosoite heräteilmoituksia varten. Vaihtoehtoisesti henkilön tulisi ilmoittaa, että ei halua ilmoituksia. Jatkossa viranomaisten tiedoksiannot tulisivat ensisijaisesti henkilön sähköiseen postilaatikkoon.

1. Suomi.fi-viestit-tilin sulkeminen ja palauttaminen (8 e §):

Jokaisella olisi oikeus pyynnöstään lopettaa Suomi.fi-viestit-tilin käyttö ja siirtyä paperilla tai muulla sähköisellä tavalla tapahtuvaan tiedoksiantoon. Pyyntö ei vaatisi mitään perusteluja. Pyyntö olisi mahdollista tehdä milloin tahansa. Tällöin tili suljettaisiin eli henkilö pääsisi edelleen lukemaan tilillä olevia viestejä, mutta sinne ei enää voisi vastaanottaa tai lähettää uusia viestejä. Mikäli henkilö Suomi.fi-viestit-tilin lopettamisen jälkeen käyttäisi kuuden kuukauden jälkeen uudelleen Suomi.fi-tunnistusta, aktivoitaisiin hänen tilinsä uudelleen Digi- ja väestötietoviraston toimesta.

2. Suomi.fi-viestit-tilin käytön estäminen ja tilin poistaminen (8 f-g §):

Digi- ja väestötietovirasto voisi tietoturvasuuteen liittyvästä taikka muusta perustellusta syystä estää henkilön Suomi.fi-viestit-tilin käytön. Digi- ja väestötietovirasto poistaisi viestinvälityspalvelutilin kokonaan, mikäli viestinvälityspalvelutili on suljettu tai sen käyttö on estetty, eikä sitä ole palautettu käyttöön kuluneen viiden vuoden aikana.

Asiointilain keskeiset muutokset

Soveltamisala 2 §

Asiointilain soveltamisalaan lisättäisiin myös esitutkinta ja poliisitutkinta viranomaisten sähköistä asiointia koskevan sääntelykokonaisuuden yhdenmukaistamiseksi.

Sähköisen asiakirjan saapuminen määräajassa (11 §)

Viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan määräaika olisi jatkossa sama riippumatta siitä, onko kyseessä viranomaisen pyytämä vai omasta aloitteesta toimitettu. Tavoitteena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa sähköisesti toimitettavien asiakirjojen määräaikasääntelyä.

Sähköinen tiedoksianto (18–19 b §:t)

Poistetaan suostumusedellytys sähköisen tiedoksiannon osalta, jos tiedoksianto lähetetään Suomi.fi-viesteihin tai asiointipalveluun, josta lähetetään heräteilmoitus Suomi.fi-viesteihin. Suostumusedellytys kuitenkin säilyisi, jos tiedoksianto lähetetään muuhun sähköiseen osoitteeseen (esim. sähköposti) tai asiointipalveluun, josta herätettä ei lähetetä Suomi.fi-viesteihin. Lisäksi viestinvälityspalveluun toimitettavista herätteistä säädettäisiin erikseen (19 a § ja 19 b §). Selkeytettäisiin myös voimassa olevankin lain lähtökohtaa, että asiointilaki soveltuu tiedoksiantoon, vaikka erityislainsäädännössä olisi säädetty ainoastaan esimerkiksi kirjeitse tai postitse tapahtuvasta tiedoksiantotavasta (19 § 1 mom.). Muutosten tavoitteena on lisätä sähköisen tiedoksiantotavan käyttöä.

Vaikutukset viranomaisiin

Ehdotettavilla lainsäädäntömuutoksilla ei kasvatettaisi tukipalvelujen käyttöön veloitettujen tai oikeutettujen organisaatioiden määrää. Käyttövelvollisuuden laajuutta, siitä poikkeamisen edellytyksiä tai menettelytapaa poikkeusta haettaessa ei myöskään ehdoteta muutettavaksi. Ehdotetuilla muutoksilla ei näin ollen arvioida olevan vaikutuksia viranomaisille säädettyyn velvollisuuteen käyttää Suomi.fi-viestejä toiminnassaan. Viestinvälityspalvelun käyttäjien määrän merkittävän kasvun arvioidaan lisäävän viestinvälityspalvelun käyttöä viranomaisten toiminnassa. Tukipalvelulain mukainen käyttövelvoite on joiltain osin koettu epäselväksi, mitä esityksellä tarkennettaisiin.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että lainsäädäntöryhmän kuulemisten (24.–25.10.) myötä esityksen vaikutustenarviointeja on täsmennetty saatujen kommenttien pohjalta. Kuulemisiin osallistuvien eri erityisryhmiä edustavat järjestöt ja yhdenvertaisuutta edistävät viranomaiset.

Keskustelussa tiedusteltiin, onko viranomaisilla käänteisesti myös velvollisuus vastaanottaa asiointiin liittyvät asiakirjat ja viestit sähköisessä muodossa. Nykyisellään digipalvelulaissa määritetään viranomaisille velvoite tarjota mahdollisuus toimittaa sähköiset viestit ja asiakirjat sähköisesti, ellei siitä poikkeamiseen ole olemassa esimerkiksi tietoturvallisuuden liittyvää erityistä syytä.

Keskustelussa tuotiin myös esille haaste, että kansalaisen Suomi.fi-viesteissä lähettämä viesti voi päätyä väärälle viranomaiselle erityisesti kuntasektorilla. Toisaalta jo nykyisellään viranomaisilla on hallintolain mukainen neuvontavelvoite opastaa asiakas toimivaltaisen viranomaiseen, jos asia ei kuulu ko. viranomaisen toimivaltaan. Lisäksi Suomi.fi-viestien käyttövelvoitetta toivottiin tarkennettavan poikkeusperusteiden osalta. Esimerkiksi pienten vuosittaisen viestien volyymimäärän vuoksi ei kaikissa tapauksissa ole tarkoituksenmukaista ottaa

palvelua käyttöön. Tukipalvelulain nykysäätelyssä kustannustehokkuuteen liittyvät syyt on jo 5 § huomioitu poikkeusperusteena.

Päätös: Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

4. Digitaalisen viranomaisviestinnän ajankohtaiset (Liitteet 3a-b)

Niko Ruostetsaari esitteli ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän ohjelman ajankohtaiset liitteen 3a mukaisesti.

Menneellä kaudella hallituksen esityksen valmistelu on edennyt suunnitellusti ja aikataulun mukaisesti. Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostilaatikoihin valmistunut, jonka pohjalta JulkICT-osasto ehdottanut Tanskan mallin mukaista vaiheittaista etenemistä siten, että nykyisen ohjelmakauden aikana toteutetaan toimeenpanoa valmisteleva esiselvitysvaihe ja toimeenpano seuraavassa vaiheessa esim. seuraavalla hallituskaudella. Tällä hallituskaudella priorisoitaisiin nyt valmistelussa olevan uudistuksen toimeenpano. Asian käsittely on kesken valtiovarainministeriössä. Selvitys julkaistaan verkossa samassa yhteydessä kuin tiedotetaan sen pohjalta tehtävistä toimenpiteistä.

Lainsäädäntötyöryhmän kuulemisissa 24.–25.10. ja OM alatyöryhmän esitutkintaviranomaisten kuulemisissa (28.10.) kuultiin eri erityisryhmiä edustavia järjestöjä ja yhdenvertaisuutta edistäviä viranomaisia. Palautteissa korostuivat saavutettavuuskysymysten ja kielellisten oikeuksien toteutumisen lisäksi mahdolliset ongelmatilanteet ensisijaisuuden astuessa voimaan. Myös valmistelussa ongelmatilanteiden mahdollisuus (esim. asiointi toisen henkilön tunnistusvälineellä) on tunnistettu ja niihin liittyviä riskejä pyritään minimoimaan viestinnällisin toimin. Alaikäisten ikärajaukseen saatiin suositus lapsiasiainvaltuutetulta. Digi- ja väestötietovirasto on käynnistänyt sidosryhmäyhteistyön sekä kansalaisviestinnän suunnittelun, joissa em. sidosryhmiä osallistetaan toimeenpanon valmisteluun.

Tulevina toimenpiteinä HE käännöksille vaiheistetusti marras-joulukuussa kevään lausuntokierrosta varten. Käsittely lainsäädäntötyöryhmissä 20.11. ja 13.12. Uudistuksen vaikutuksia nykyiseen paperipostimarkkinaan ja hintoihin arvioidaan edelleen tarkemmin.

Annette Hotari esitteli Digi- ja väestötietoviraston toimeenpanohankkeen ajankohtaiset liitteen mukaisesti. Toimeenpanoa jatketaan DVV:n vuoden 2025 toimeenpanosuunnitelman mukaisesti, joka on ohjausryhmän käsittelyssä asiakohdassa 5.

Keskustelussa tuotiin esille, että mahdollinen varautunut asenneilmapiiri voi olla merkittävä riski viestinnän onnistumiselle. Todettiin, että esim. testaukseen on

saatu mukaan erilaisia käyttäjäryhmiä Monihelin kautta ja lisää testaaajia otetaan mielellään mukaan. Myös viestinnässä yhteistyö eri sidosryhmien kanssa todettiin tärkeäksi. Lisättiin myös, että muutos tulee lisäämään digituen tarvetta. Digi- ja väestötietovirastossa on digituen kansallinen koordinaatio, ja sen kytkeminen hankkeeseen on oleellista. Digi- ja väestötietovirasto pyrkii ennakoimaan digituen tarpeita osana toimeenpanoa. Vanhustyön keskusliitto ry:n edustajan kautta voi tiedustella senioreita testaaajaksi.

Päätös: Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi. Digi- ja väestötietoviraston olisi hyvä ottaa tarkasteluun erilaisia testaaajia. Olisi tarpeellista testauttaa myös viestinnän ymmärrettävyyttä erilaisilla kohderyhmillä.

5. DVV:n toimeenpanohankkeen vuoden 2025 toimintasuunnitelman käsittely (Liite 4)

Annette Hotari esitteli vuoden 2025 toimintasuunnitelmaa liitteen 4 mukaisesti. Hanke on suunniteltu vuosiksi 2024–2027 ja kokonaisrahoitustarve on 6 000 000 euroa, josta vuodelle 2024 osoitettu osuus oli 935 000. Vuosille 2025–2027 arvioitu rahoituksen jakautuminen ja henkilötyön tarve on eritelty liitteen 4 taulukkoon.

Vuonna 2025 hankkeessa tehtävä työ painottuu Suomi.fi-viestien kehittämiseen ja ensisijaisuuden edellyttämiin muutoksiin, asiakasorganisaatioiden ja henkilöasiakkaiden neuvonnan ja tuen suunnitteluun ja toteutukseen sekä viestinnän ja markkinoinnin toteuttamiseen. Suomi.fi-palvelujen kehittämisen osalta vuoden 2025 aikana keskitytään varmistamaan, että olemassa olevat palvelut tukevat lainsäädäntöratkaisun toimeenpanoa 1.1.2026 alkaen. Suomi.fi-viestien käytettävyyttä kehitetään myös edelleen eteenpäin.

Päätösesitys: Hyväksytään DVV:n toimeenpanohankkeen vuoden 2025 toimintasuunnitelma.

Päätös: Hyväksyttiin.

6. Muut asiat

Kokousten ajankohdat vuodelle 2025:

- 29.1. klo 14–16
- 12.3. klo 9–11 (pidetään tarvittaessa)
- 7.5. klo 9–11
- 26.8. klo 13–15
- 10.12 klo 9–11

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Jarkko Levasma päätti kokouksen klo 10.48.

Liitteet

Liite 1 Edellisen kokouksen pöytäkirja (29.8.)

Liitteet 2a-c Hallituksen esityksen pykäläluonnosten läpikäynti

Liitteet 3a-b Digitaalisen viranomaisviestinnän ajankohtaiset

Liite 4 DVV:n toimeenpanohankkeen vuoden 2025 toimintasuunnitelman käsittely